

HALGAZDÁLKODÁS ÉS AKVAKULTÚRA

Jelen Infojegyzet a [T/13650](#) számú, a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló 2013. évi CII. törvény módosításáról szóló törvényjavaslathoz készült. Bemutatja az Európai Unió halászati politikáját és Magyarország halgazdálkodását.

- Az ENSZ által 2015-ben elfogadott [Fenntartható Fejlődési Célok](#) között a 14. helyen áll az óceánok és tengerek védelme, amely kimondja, hogy a fenntartható fejlődés érdekében meg kell őrizni és fenntarthatóan kell használni az óceánokat, tengereket és tengeri erőforrásokat.
- Az akvakultúrában döntő fontosságúvá válik a tenyésztett halak azon jellemzője, hogy kevés takarmányból egységnyi mennyiségű terméket képesek előállítani.
- Az Élelmezésügyi és Mezőgazdasági Világszervezet (FAO) legfrissebb [adatai](#) szerint 2017-ben a világ haltermelése 172,6 millió tonna volt, melyből 92,5 millió tonna a halászatból, 80,1 millió tonna pedig az akvakultúras termelésből származott.
- Az egy főre jutó halfogyasztás az Európai Unióban 24,35 kg volt 2017-ben. A legtöbb halat Portugáliában fogyasztják, amely több mint az EU átlag kétszerese: 56,8 kg (2017.) A legalacsonyabb fogyasztást Magyarországon, Bulgáriában illetve Romániában mérték.
- Magyarországon a tógazdasági haltermelés fő halfaja a ponty, amely a tógazdaságban termelt étkezési halak közel 80 százalékát teszi ki.

A halászat világszerte élelemforrást és megélhetést biztosít az embereknek, de a halászati területek rendkívül érzékenyek a környezeti degradációra, a klímaváltozásra és a túlhalászásra. Amennyiben a halászat nem fenntartható módon történik és túlhalászás következik be, akkor ennek következményeként az élelmiszer-termelés csökken, az ökoszisztémák működése romlik és a biológiai sokféleség veszélybe kerül.

A természetes vizek fenntartható használata mellett megjelent és egyre nagyobb teret nyer az **akvakultúra**, amely a tengeri és édesvízi élőlények ellenőrzött körülmények közötti tenyésztését jelenti.

AZ EURÓPAI UNIÓ HALÁSZATI POLITIKÁJA

Az Európai Unió közös halászati politikája a halállományok megóvását szolgáló és az európai halászati flották irányítására vonatkozó szabályok összessége. 1970-ben alkalmazták először, később az évek során többször került felülvizsgálatra, majd 2013-ban az Európai Parlament és a Tanács egy új közös halászati politikáról állapodott meg ([1380/2013/EU](#) rendelet). Az azóta történt módosításokat – **legutóbbi módosítás 2019. augusztus 14-én történt** – belefoglalták az eredeti szövegbe. Az egységes szerkezetbe foglalt módosított [változat](#) tájékoztató jellegű.

Az 1380/2013/EU rendeleten kívül a **közös halászati politika reformcsomag** része:

- a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezése ([1379/2013/EU](#) rendelet), valamint
- az új Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) ([508/2014/EU](#) rendelet), amely **pénzügyi eszközként** segíti a halászati és akvakultúra-termékek piacának közös szervezését.

Az Európai Tengerügyi és Halászati Alap (ETHA) reformja

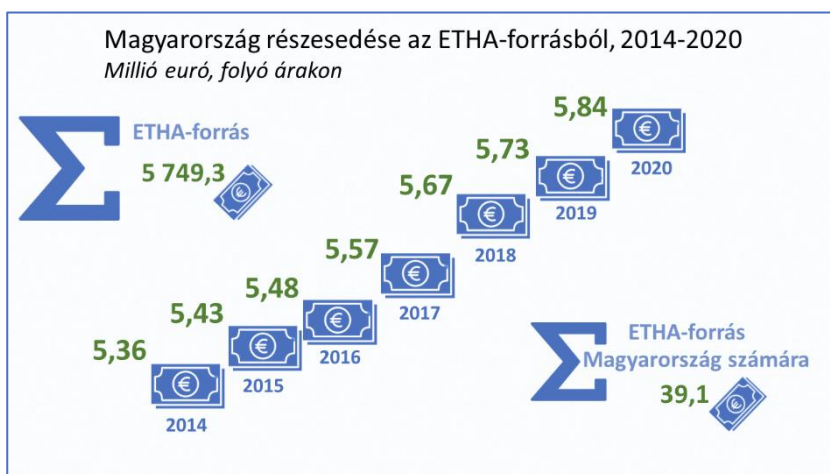
Az ún. ETHA rendelet reformja 2018-ban az Európai Bizottság javaslatával kezdődött ([COM\(2018\)390 final](#)), amelyet az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak nyújtott be. Tárgyalása jelenleg is folyamatban van.

A véleményezési folyamatok során az Európai Parlament által első olvasatban [elfogadott álláspontra](#) tartalmazza többek közt:

- az ETHA nevének módosítását: **Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra Alapra** (ETHAA);
- az akvakultúra-ágazatra és különösen az **édesvízi akvakultúrára** vonatkozó **uniós források** mértékének a jelenlegi költségvetési időszakra meghatározott szinten tartását;
- az **ETHA költségvetésének 10 százalékkal történő emelését** a 2014-2020-as időszak költségvetéséhez képest.

Az Európai Parlament által elfogadott szöveg több helyen nevesíti az **édesvízi akvakultúrát**, amely a tengerrel nem rendelkező tagállamok számára előnyös.

Jelen időszak (2014–2020) tagállamonkénti ETHA-forrásai a [2014/372/EU](#) bizottsági végrehajtási határozat mellékletében olvashatók.

Forrás: [Infoszolg/ 2014/372/EU A Bizottság végrehajtási határozata](#)

A halgazdálkodás tagállami megoszlása

Az Európai Unió **halászati termelésének több mint a fele** (54,6 százalék) **négy tagállam** (Spanyolország, Egyesült Királyság, Dánia, Franciaország) halászati tevékenységéből származik.

A halászat mellett teret nyert az **akvakultúras termelés** is, amelynek mintegy **háromnegyed része öt tagállamnak** (Spanyolország, Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, Görög-

ország) köszönhető. Az [Eurostat becslése](#) szerint az **Európai Unió 2017-ben 1,4 millió tonna** élősúlyú **vízi szervezetet termelt akvakultúrában**. Ez a mennyiség az **összes uniós halászati termelés körülbelül egyötödének** felel meg.

A tengerparttal nem rendelkező uniós országok (Csehország, Magyarország, Ausztria és Szlovákia) összes **halgazdasági terméke az akvakultúrából származik**.

A többi EU tagországban az **akvakultúra részesedése** a halászathoz képest 0,2 százaléktól (Belgium) 92,6 százalékgig (Szlovénia) terjed.

2016-ban **Csehország és Lengyelország** voltak a tenyésztett édesvízi halak, különösen a közönséges ponty (*Cyprinus carpio*) vezető uniós termelői, mindkét ország **az EU teljes mennyiségének körülbelül egyötödét termelte**.

Az édesvízi akvakultúra érdekeinek érvényesítésére az Európai Unióban **Magyarország** több munkacsoportban és szakmai szervezetben képviselteti magát, például:

- „The Friends of Freshwater Fishes” ([FFF](#)),
- Agrárkutatói Állandó Bizottság Halászati Munkacsoportja ([SCAR-Fish](#)),
- Közép- és Kelet-európai Halászat Fejlesztéséért létrehozott Nemzetközi Szervezet ([EUROFISH](#)),
- Európai Akvakultúra Technológiai és Innovációs Platform ([EATIP](#)),
- Európai Akvakultúra Termelők Szövetsége ([FEAP](#)).

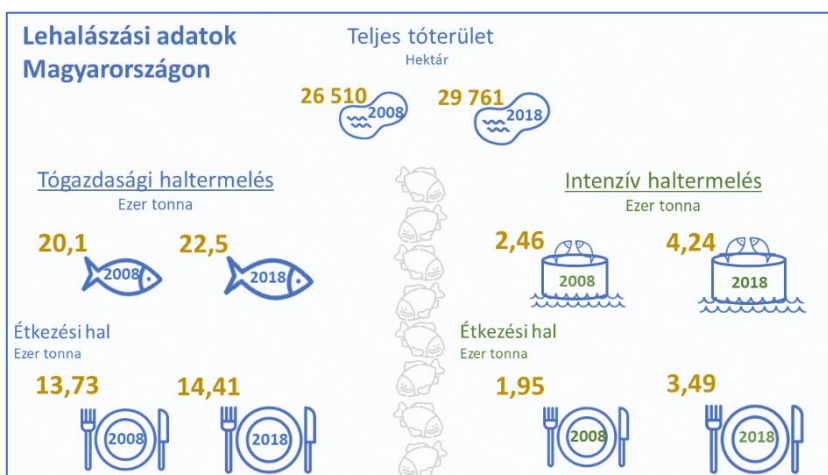
MAGYARORSZÁG HALGAZDÁLKODÁSA

Magyarországon a halgazdálkodási ágazat magában foglalja a halastavak és zárt rendszerek haltermelését valamint a természetes vizekből történő horgászati tevékenységet is.

A magyarországi akvakultúra legfőbb ágazata a **tógazdasági haltermelés**. Jelentős szerepet játszik a lakosság halellátásában, a természetes vizek halállományának pótlásában, valamint a horgásztavak haligényének kielégítésében.

A haltermelés másik formája az **intenzív haltermelés**, amely a rövid idő alatt kis víztér-fogatban való nagy mennyiségű hal előállítását jelenti. A rendszer előnye, hogy kisebb átalakítással rugalmasan tud alkalmazkodni a piaci kereslet változásához, többféle halfaj termelésére is alkalmas, és folyamatos halellátást tesz lehetővé.

2004–2017 között hazánkban az intenzív haltermelő üzemek száma és termelési adatai mintegy **duplájára növekedtek**. Az üzemek meghatározó halfaja az **afrikai harcsa**, amelyből **2018-ban 3987 tonnát** termeltünk. Ez körülbelül 93–94 százaléka az összes intenzív körülmények között nevelt halfajnak.

Forrás: Infoszolg/NAIK-AKI, 2019.

A **természetesvízi halgazdálkodást** hosszú ideig a halászati és a horgászati hasznosítás párhuzamos jelenléte jellemezte. Korábban a természetes vizeken történő kereskedelmi célú halászat is engedélyezett volt, de a halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló **2013. évi CII. törvény 2016. január 1-jén hatályba lépett módosításával a természetes vizeken csak ökológiai, bemutatási és rekreációs célból végezhető halászati tevékenység**. A halászati törvény módosításával a horgászat irányába mozdult az érintett vízterületek hasznosítása.

A halgazdálkodási törvény **2019 decemberi (2019. évi CIV. törvény)** módosítása alapján a **Magyar Országos Horgász Szövetség (MOHOSZ) 2020. január 1-től új keretek között folytatja a horgász regisztrációt**, valamint a hiteles horgász nyilvántartás kiépítését. A központi rendszer egyre több elektronizált szolgáltatást nyújt, megkönnyítve a horgászok ügyintézését és információszerzését. A MOHOSZ adatai szerint jelenleg több mint **557 ezer horgász** rendelkezik érvényes regisztrációval.

Halgazdálkodási törvény és a hozzá tartozó miniszteri rendeletek

Természetes vízfelületeink fenntartható halgazdálkodását a **2013. évi CII. törvény** szolgálja, amely a különböző haszonvételek mellett biztosítja a halállományok természetes megújulását is. A törvény egyik végrehajtási rendelete (**133/2013. (XII. 29.) VM** rendelet)

elősegíti a halászati törvényben foglalt célkitűzések elérését, valamint a horgászsport és a horgászturizmus fejlődését.

A hatályos jogszabályok alapján a halgazdálkodási jog alapértelmezetten a magyar állam tulajdona, amely kijelöléssel, pályázati úton illetve vagyonkezelési szerződéssel kapható meg a vízterület tulajdonviszonyaitól és a potenciális hasznosító jogállásától függően (**89/2015. (XII. 22.) FM** rendelet; **90/2015. (XII. 22.) FM** rendelet).

Haltermékek külkereskedelme

A halászati és akvakultúra-termékek külkereskedelme 2004 óta folyamatos növekedést mutat, mind az export, mind az import tekintetében. Az **exportérték** 1,4 milliárd forintról (2004) **8,4 milliárd forintra** (2016), az **import** pedig 8,8 milliárd forintról (2004) közel **30 milliárd forintra** (2016) emelkedett. Legfontosabb export termékünk a **feldolgozatlan élő hal**, amelynek kiviteli mennyisége **2016-ban több mint 7 ezer tonna** volt.

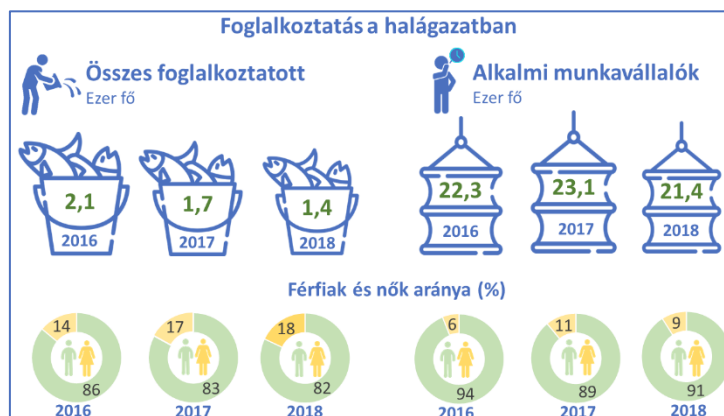
Az élő hal importja kisebb jelentőségű, de az utóbbi években az éves behozatali mennyiség is növekedett – 2015-ig 1,5 ezer tonna körül, 2016-ban pedig 1,6 ezer tonna – e tekintetben.

Halfogyasztás számokban, népszerűsítés

Az egy főre jutó halfogyasztás tekintetében Magyarország a legkevesebbet fogyasztók között áll az Európai Unió tagországai között. Az elmúlt években azonban növekedett a halfogyasztás, amely 2020 januárjában 6,73 kg-ra tehető. Az alacsony hazai fogyasztás oka az emberek ízlésében, érzékenységében, a termék elérhetőségében, a termék otthoni feldolgozásának munkaigényességében keresendő.

A halfogyasztás népszerűsítésére az Agrárminisztérium az ágazat képviselőivel együttműködve számos rendezvénnyel, programmal szolgál. Ilyen kormányzati program például a

„Kapj rá” nevű program, amely uniós elismerést is kapott. A halfogyasztás népszerűsítését szolgáló intézkedés 2018 január 1-jétől a fogyasztási célú hal **ÁFA tartalmának 27 százalékról 5 százalékra történő csökkentése** (2007. évi CXXXVII. törvény az általános forgalmi adóról, 82§(2)) volt.

Forrás: [Infoszolg/NAIK-AKI, 2019.](#)

Források:

- A halgazdálkodásról és a hal védelméről szóló [2013. évi CII.](#) törvény
- Agriculture, forestry and fishery statistics, 2018. [Eurostat](#)
- Akvakultúra – az intenzív üzemi rendszereké a jövő! – [agroforum.hu](#), 2019. március 7.
- Aquaculture in the EU. [Eurostat](#), 2019.
- [Az EU közös halászati politikája](#)
- EUR LEX: Procedure [2018/0210/COD](#)
- [Európai Bizottság Közös Halászati Politika](#)
- [Európai Parlament Közös Halászati Politika](#)
- Fishery and Aquaculture Statistics. FAO Yearbook 2017. [FAO](#), 2019.
- Jelentés a Szervezet működésének 2018. évi eredményeiről. [MA-HAL](#), 2019.
- Juhász Péter (szerk.): Halgazdálkodás Magyarországon. Agrárminisztérium Halgazdálkodási Főosztály, 2019.
- [KSH honlap](#)
- [MOHOSZ honlap](#)
- Statisztikai jelentések. Lehalászás jelentés 2006-2018. [NAIK-AKI](#), 2019.
- The EU Fish Market 2019 edition is out: everything you wanted to know about the EU market for fish and seafood. [European Commission](#), 2019. 12. 03.

Készítette: Elekházy Nóra
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-6486